

Víctimes: Llorenç Vaquer Garcia,
Bartomeu Vaquer Julià i Pere Camps
Gomila
Autoria: Maria Antònia Moreno Vaquer i
Maria Moreno Portell

Verdegen encara aquells camps
i duren aquelles arbredes
i damunt del mateix atzur
es retallen les meves muntanyes.
Allí les pedres invoquen sempre
la pluja difícil, la pluja blava
que ve de tu, cadena clara,
serra, plaer, claror meva!
Soc avar de la llum que em resta dins els ulls
i que em fa tremolar quan et recordo!
Ara els jardins hi són com músiques
i em torben, em fatiguen com en un tedi lent.
El cor de la tardor ja s'hi marceix,
concertat amb fumeres delicades.
I les herbes es cremen a turons
de cacera, entre somnis de setembre
i boires entintades de capvespre.
Tota la meva vida es lliga a tu,
com en la nit les flames a la fosca.

«A Mallorca, durant la Guerra Civil». Bartomeu Rosselló-Pòrcel (1913–1938)

I així podria dir, estimat padrí Llorenç, que és. La meva vida es lliga a tu, al record d'un home de bé a qui un 18 de juliol de 1936 li varen trencar somnis i esperances d'aconseguir un món millor, en el qual les persones poguessin arribar a viure amb dignitat.

No va ser possible. De sobte, una ombra negra i maligna es va interposar entre els teus somnis i el camí que tu i moltes altres persones, milers i milers d'elles, havíeu emprès per tal d'aconseguir-ho a l'empara de la República guanyada dignament a les urnes. La mateixa República que va prendre com a maledicció un militar sense escrúpols amb la col·laboració d'altres militars, Falange, Església catòlica i d'altres escamots, que no dubtaren a rompre la democràcia en mil bocinets amb un cop d'estat, i varen portar el país a la foscor d'una cruel i despietada dictadura. El colpista Franco i els seus escamots semblaren aquells camps de

somnis de patiment, misèria, mort i por, molta por, que va romandre al llarg de quaranta anys fins a la mort del colpista i dictador.

Estimat padrinet Llorenç, quant de dolor va suportar el teu cos sota els cops de porra que et varen donar en el Tribunal Militar, on et varen jutjar, fins a Can Mir. Quedaren de per vida gravats al teu cos, en espera que et portassin a Formentera, camp de trànsit, on vares romandre un grapat de mesos fins que d'allà et portaren a Madrid per complir la condemna de desterrament a 100 km de Ciutat; a Mallorca no hi ha cap poble a aquesta distància des de Cort.

A Madrid no t'esperava millor vida i tractament: molts d'anys d'enyorances de la teva família, llàgrimes de ràbia i desolació sortien dels teus ulls blaus rodolant cap a l'infinit.

És difícil d'entendre que el teu gran pecat, pel qual els feixistes et condemnaren, era estar afiliat al Partit Socialista Obrer Espanyol i a la Unió General de Treballadors; això no ho posa la sentència, hi posa altres paraules grolleres i inventades per tot aquell eixam de males ànimes que et jutjaren i et condemnaren per haver incitat a la revolta i els aldarulls. Així, amb aquesta etiqueta, vares viure fins a la teva mort; un roig que havia estat tancat a la presó, i t'assenyalaven a tu i a tota la teva família. Tornares del desterrament uns pocs anys abans que la teva filla, la meva mare, es casàs.

Record, sent ben petita, una vegada que va venir una parella de guàrdies civils per emportar-te a Governació. La causa no era una altra que havia de venir Franco a fer una inauguració. Vaig veure rere els vidres com anaves enmig d'aquells dos homes, jo plorava i demanava per què havien vingut a cercar-te. La padrina també plorava molt i deia: «Ja no tornarà, ja no tornarà, serà com abans». Els meus plors varen fer que la mare, la teva filla, m'agombolàs d'una manera que només una mare que ha patit l'absència del pare al llarg de la pròpia infància sap fer. Em va dir que aquells homes se'n portaven el padrí perquè era un home important i l'havien d'acompanyar. Va saber posar color a un fet desolador.

La meva família, com moltes altres famílies de rojos, va haver d'aprendre a viure de genolls i capbaix, sabent fer servir la discreció. No debades, qui havia denunciat el meu padrí era un veïnat del mateix carrer i aquell fet li va servir per ser el batle pedani de Son Roca d'ençà que va acabar la Guerra Civil fins ben entrada la democràcia, una vegada mort el dictador (1975).

El meu padrí, Llorenç Vaquer Garcia, va ser represaliat i no va ser l'única víctima del feixisme a la família: dos concos padrins varen ser assassinats l'any 1936.

Pedro Camps, marit de Francisca Barceló, germana de la padrina, va ser tret del llit una matinada per ser afusellat al cementeri de Ciutat; no va ser rematat, va ser trobat al gorg de la Riera a l'altura del Secar de la Real per la tia Francisca i el meu repadrí. El seu cos reposa al cementeri de sa Vileta, a la tomba familiar. Va ser tret de casa seva per dos *matons* de sa Vileta. La tia Francisca, la seva dona, l'any 1940 va anar a viure a Tànger i va tornar a Mallorca a les darreries dels anys 50.

Bartomeu Vaquer Julià, germanastre del padrí, fou detingut a Porreres i assassinat el 15 d'agost de 1936, suposadament a Manacor. Avui és un desaparegut involuntari. Esperem que en una de les obertures de fosses apareguin les seves restes mortuòries. Va deixar viuda i una filla petita, la tieta Jerònia, finada fa un any i que va morir sense haver pogut trobar el pare.

El dolor i la tristesa que hem tingut i amb els quals hem de viure les famílies només poden ser reparats amb l'estricta compliment de la Llei de memòria històrica, per la qual continuarem duent a terme tots els esforços que calguin per fer-la complir. La mort i el patiment d'aquelles persones que dedicaren i donaren la vida en defensa dels valors de la República només quedaran pal·liats amb la restitució de l'honor i la dignitat de totes elles.

Honor i glòria per a totes les persones que lluitaren i donaren la vida per fer del món un lloc més digne amb llibertat, justícia i germanor. El seu record és la nostra força per continuar endavant.

Veritat, justícia i reparació.

Maria Antònia Moreno Vaquer i Maria Moreno Portell,
neta i reneta de Llorenç Vaquer Garcia